

Dünya Antibiyotik Farkındalık Haftası ADSİ Bilgi Notu

KLİMUD Antibiyotik Duyarlılıklarının Saptanması ve İzlenmesi (ADSİ) Çalışma Grubu

Antimikrobiyal direnç (AMD), antibiyotiklerin daha önce tedavi edilebilir enfeksiyonlara karşı azalan etkinliğini temsil eden ve giderek artan küresel bir halk sağlığı sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), antimikrobiyal direnci 10 küresel sağlık tehdidinden biri olarak tanımlamaktadır. Bu sorun, sadece insan sağlığını değil, aynı zamanda hayvan sağlığını ve gıda üretimini de etkilemektedir. Antimikrobiyal direnç dünya çapında yılda yaklaşık 700.000 ölüme neden olmakta ve bu rakamın 2050 yılına kadar 10 milyona ulaşması ve 100 trilyon dolarlık ekonomik kayba yol açması beklenmektedir.

**ANTİBİYOTİKLERİN
FARKINDA
OLUN
AKILLI KULLANIM, İYİ BAKIM**

AMD'nin ortaya çıkmasında birbiriyle bağlantılı birçok faktör etkilidir. Bunlardan birincisi insan sağlığında kullanılan antibiyotiklerin uygunsuz kullanımudur. Küresel düzeyde antibiyotik tüketimi 2000-2010 yılları arasında yaklaşık olarak %70 artmıştır. Reçetesiz satın alınabilen antimikrobiyaller, hastaların antimikrobiyalleri yanlış ve kötüye kullanmaları sağlık hizmetlerinde AMD'ye yol açan sebeplerin başında gelmektedir.

Uygun endikasyonlar dışında antibiyotiklerin gereksiz ve fazla reçete edilmesi AMD'nin yaygınlaşmasının en önemli nedenlerinden biridir. Nitekim antibiyotik tüketiminin fazla olduğu bölgelerde daha yüksek direnç oranları görülmektedir. 2011 yılında 13 Doğu Avrupa ülkesinde antibiyotik kullanımını inceleyen bir araştırmaya göre Türkiye en 42.3 DID (Defined daily dose per 1000 Inhabitans per Day; her 1000 kişi için tanımlanmış günlük doz) ile antibiyotik kullanımında ilk sırada yer almaktadır. Bu oran 2013 yılında 41.1 DID, 2017 ve 2018 yıllarında ise sırasıyla 35.5 DID ve 31.0 DID olarak düşüş göstermiştir. Ancak ülkemiz halen OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ülkeleri arasında en fazla antibiyotik tüketimine sahip ülkelerden biridir.

Dirençli mikroorganizmalar hijyen koşulları sağlanmadığı durumlarda da insanlar hayvanlar ve yiyecekler arasında yayılabilmektedir. İnsan ve hayvanların atıkları, gübreleme çalışmaları ile hayvan dışkılarında bulunan dirençli mikroorganizmaların toprağa yayılımı, tarım ilaçlarının uygunsuz (pestisit, antifungal vs.) kullanımı, ilaç üretim tesisi artıkları dirence yol açabilen diğer etmenlerdir. Son yıllarda seyahatlerin hızlanması ve kolaylaşması da yeni direnç gelişimi ve yayılımına neden olabilmektedir.

Ne Yapmalıyız?

Sadece gerektiğinde antibiyotik kullanın: Antibiyotikler yalnızca bakteriyel enfeksiyonlar için etkilidir. Virüslerin neden olduğu soğuk algınlığı ve grip gibi hastalıklarda işe yaramaz.

Hekim reçetesine uyun: Tedavi süresini erken kesmek veya reçete dışı ilaç kullanmak direnci artırır.

Hijyen ve aşılamaya önem verin: Enfeksiyonları önlemek, antibiyotik ihtiyacını azaltır.

Bilimsel İş Birliği ve Toplumsal Katılım: Antibiyotik direnciyle mücadele, yalnızca bireysel çabalarla değil, aynı zamanda bilim insanları, sağlık kuruluşları, ilaç sektörü ve politikacıların iş birliği ile mümkündür. Bu çabalar, yeni antibiyotiklerin geliştirilmesi ve direnç mekanizmalarının daha iyi anlaşılması için önem taşır.

Önleme, antimikrobiyal dirençli enfeksiyonları ve bunların küresel olarak yayılmasını azaltmak için hala en iyi stratejidir. Antimikrobiyal direnç artışı, sadece birkaç yıl içinde tıbbi, sosyal ve ekonomik sektörlerde korkunç gerilemelerle karşı karşıya kalabileceğimizi; gereken önlemler derhal alınmazsa, majör cerrahi, organ nakli, prematüre bebeklerin tedavisi ve kanser kemoterapisi gibi modern tıptaki tüm başarılarımızı kaybedeceğimizi göstermektedir.

Unutmamalım: Antibiyotikler tükenebilir, ancak bilinçli kullanım, direnç gelişimini yavaşlatabilir. Bu hafta boyunca, farkındalık yaratmak için küçük bir adım atabilir ve sevdiğinizle bu bilgileri paylaşabilirsiniz. Sağlıklı bir gelecek, hepimizin elinde!

Antibiyotikleri Doğru Kullan, Geleceği Korum.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Antimicrobial Resistance (2021). Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antimicrobial-resistance>. (Accessed November 17, 2024.)
2. O'Neill J. Tackling drug-resistant infections globally: Final report and recommendations. London: HM Government and Wellcome Trust; 2016. Review on Antimicrobial Resistance, chaired by Jim O'Neill. https://amr-review.org/sites/default/files/160518_Final%20paper_with%20cover.pdf
3. Van Boeckel TP, Gandra S, Ashok A, Caudron Q, Grenfell BT, Levin SA, et al. Global antibiotic consumption 2000 to 2010: an analysis of national pharmaceutical sales data. *Lancet Infect Dis*. 2014;14(8):742-50.
4. Prestinaci F, Pezzotti P, Pantosti A. Antimicrobial resistance: a global multifaceted phenomenon. *Pathog Glob Health*. 2015;109(7):309-18
5. Goossens H, Ferech M, Vander Stichele R, Elseviers M. Outpatient antibiotic use in Europe and association with resistance: a cross-national database study. *Lancet*. 2005;365(9459):579-87.
6. Versporten A, Bolokhovets G, Ghazaryan L, Abilova V, Pyshnik G, Spasojevic T, et al. Antibiotic use in eastern Europe: a cross-national database study in coordination with the WHO Regional Office for Europe. *Lancet Infect Dis*. 2014;14(5):381-7.
7. Emre S. , Lux KM. Türkiye'de Antibiyotik Tüketim Miktarının ve Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Antibiyotik Reçeteleme Uygulamalarının OECD Ülkeleri ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021; 30(1): 56-62.
8. CDC, Antibiotic Prescribing and Use, Available from: <https://www.cdc.gov/antibiotic-use/php/usaaw-partner-toolkit/social-media.html> (Accessed November 17, 2024.)
9. Salam MA, Al-Amin MY, Salam MT, Pawar JS, Akhter N, Rabaan AA, Alqumber MAA. Antimicrobial Resistance: A Growing Serious Threat for Global Public Health. *Healthcare (Basel)*. 2023;11(13):1946. doi: 10.3390/healthcare11131946.